

Lakivaliokunnalle

Vastaukset asiassa VNS 4/2021 vp Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta

Tuomioistuinviraston edustajat osallistuivat lakivaliokunnan kuulemiseen valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden selonteosta tiistaina 14.9.2021. Valiokunnan jäsenet esittivät kysymyksiä, joihin vastattiin suullisesti kuulemistilaisuudessa. Tuomioistuinvirasto lähettää pyynnöstä suulliset vastaukset kirjallisina.

Sisäisen turvallisuuden uhkista ja syrjäytyneisyydestä

Syrjäytyneisyys näkyy yhteiskunnassa laajemmin kuin vain rikollisuuden yhtenä mahdollisena taustatekijänä. Syrjäytyneisyys voi olla taustalla myös esimerkiksi tuomioistuimissa käsiteltävissä lastensuojelua tai lapsen huoltoa ja elatusta koskevista asioista. Tuomioistuimen on ratkaistava kaikki sen käsiteltäväksi tulevat asiat (ns. ratkaisupakko) riippumatta vireille tulleen riita-, rikos- tai hallintoasian juurisyydestä.

Oikeudenkäyntien turvaaminen

Poliisi turvaa oikeudenkäynnin toteutumista konkreettisesti esimerkiksi antamalla virka-apua tiedoksiantotehtävää toteuttavalle haastemiehelle tai turvaamalla yleistä järjestystä oikeudenkäyntitilaisuudessa.

Poliisi voi antaa tuomioistuimille virka-apua vain niissä tilanteissa, joissa tuomioistuimen virka-avusta on säädetty erikseen laissa. Jos virka-avun antamista ei ole säädetty maksuttomaksi, poliisi voi periä siitä maksun myös toiselta viranomaiselta, kuten tuomioistuimelta. Tuomioistuinviraston käsityksen mukaan poliisilla on ollut jo pitkään asetukseen perustuva oikeus periä maksuja, mutta vasta vähenevien resurssien vuoksi se on ryhtynyt asetusta soveltamaan loppuvuodesta 2020. Sen jälkeen vallitsi epätietoisuus, mistä oikeudenkäynnin turvaamiseen liittyvistä toimenpiteistä poliisi voi periä maksua.

Tuomioistuinvirasto on selvittänyt asiaa hyvässä yhteistyössä Poliisihallituksen kanssa. Poliisihallitus on muun muassa ohjeistanut alaistaan hallintoa asiassa ja Tuomioistuinvirasto on informoinut tuomioistuimia asiasta. Yleisen järjestyksen turvaaminen oikeudenkäynnissä ei ole poliisin virka-apuna antamaa palvelua vaan

sen perustehtävä, jota poliisin on annettava harkintansa mukaan. Poliisi toteuttaa perustehtäväänsä aina maksutta.

Vaikka tilanne on Tuomioistuinviraston käsityksen mukaan tällä hetkellä vakaa ja tuomioistuimet saavat poliisin turvaamaan yleistä järjestystä oikeudenkäynnissä, olisi lainsäädäntöä muutettava pikaisesti epätietoisuuden välttämiseksi. Samoin kaikki virka-apuna annettava palvelu tulisi säätää tuomioistuimille maksuttomaksi. Tuomioistuinviraston käsityksen mukaan sisäministeriössä on vireillä hanke poliisilain uudistamiseksi. Tuossa tai jossain muussa hankkeessa on tärkeää varmistaa se, että poliisin tehtävä kaikissa tilanteissa on turvata oikeudenkäynnin sujuvuus ja turvallisuus sekä muiden tuomioistuimen virkatoimien turvaaminen tuomioistuimen pyynnöstä ilman erillistä tarveharkintaa ja aina maksutta. Tuomioistuinvirasto on käynyt asiasta keskustelua Poliisihallituksen lisäksi oikeusministeriön kanssa.

Lainsäädännön selkeyttämisen lisäksi on tärkeää turvata poliisin riittävät resurssit. Oikeudenkäynnin ja tuomioistuinten virkatehtävien turvaamisen ei tulisi koskaan jäädä hoitamatta poliisin puutteellisten resurssien vuoksi. Tuomioistuinviraston tuomioistuimilta saamien ilmoitusten perusteella tarvittavan tuen saaminen poliisilta on hankaloitunut viimeisinä vuosina. Poliisin saaminen turvaamaan oikeudenkäyntiä edellyttää aikaisempaa enemmän keskustelua ja perustelemista. Tuomioistuimen pyyntö on aina perusteltu. Tuomioistuin ei pyydä poliisia paikan päälle oikeuden istuntoon ellei se ole arvioinut oikeudenkäyntitilaisuuden sujuvuuden ja siihen osallistuvien turvallisuuden olevan vaarassa. Usein pyyntö liittyy vakavien väliovtarikosten, huumausainerikosten tai järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvien rikosten käsittelemiseen.

Ylijohtaja

Riku Jaakkola

Päällikkö,

Anu Koivuluoma

tuomioistuinten tuki ja yhteiskuntasuhteet